

Ekomisja

**Scenariusze lekcji
dla klas V–VIII**

Współczesny Święty Mikołaj

Autorka:

Anna Wolszczak

Przedmiot:

historia

Grupa wiekowa:

11–15 lat

Czas trwania:

45 minut

Hasło przewodnie lekcji:

Nie trzeba brody, żeby być Mikołajem. Wystarczy serce!

Cele (uczeń wie):

- kim był historyczny Święty Mikołaj i co go wyróżniało,
- czym różni się obraz Mikołaja historycznego od obecnego współcześnie w kulturze masowej,
- jakie działania społeczne podejmują współcześni „Mikołajowie”,
- jak samodzielnie planować i realizować drobne akcje społeczne,
- jak wyrażać siebie i swoje wartości poprzez działanie.

Materiały i pomoce dydaktyczne:

- prezentacja multimedialna (6 slajdów),
- karty pracy z fragmentem legendy „O worku złota” – załącznik nr 1,
- przybory plastyczne (kartki A3, flamastry, kolorowe długopisy, kredki),
- tablica, magnesy/szpilki lub taśma do zawieszenia plakatów,
- (opcjonalnie) odtwarzacz z dźwiękiem o charakterze świątecznym w tle dla atmosfery.

Formy i metody pracy:

- rozmowa kierowana,
- analiza tekstu literackiego,
- burza mózgów,
- praca w parach i w grupach,
- prezentacja ustna,
- improwizacja teatralna,
- metoda projektu (tworzenie akcji społecznej).

Wprowadzenie

Rozmowa wstępna z uczniami
i prezentacja

Nauczycielka pyta uczniów:

– Kim jest dla was Święty Mikołaj?”

Spodziewane odpowiedzi:

- Ten, kto przynosi prezenty.
- Postać z bajek.
- Postać z reklamy Coca-Coli.
- Święty w kościele. (itp.)

Nauczycielka dopowiada:

– To prawda, dziś Święty Mikołaj kojarzy się często z czerwonym strojem, saniami i prezentami. Ale czy wiecie, że to postać historyczna?

Tekst do prezentacji

Slajd 1:

Mikołaj z Miry był biskupem żyjącym na przełomie III i IV wieku w Azji Mniejszej, czyli dzisiejszej Turcji. Zastąpił z niesienia pomocy ubogim – dzielił się jedzeniem, anonimowo przekazywał pieniądze potrzebującym. Robił to z empatii i miłości do ludzi.

Slajd 2:

Z czasem postać ta trafiła do kultury popularnej. Zamiast biskupiego stroju dostał czerwony kostium, sanie i renifery. Stał się nawet bohaterem reklam. Czy to źle? Niekoniecznie. Ale warto znać korzenie tej postaci.

Slajdy 3 i 4:

Dziś Mikołaj to nie tylko historia czy bajka – to inspiracja. Młodzi ludzie pomagają innym: w ramach inicjatywy Food not Bombs rozdają jedzenie osobom w kryzysie, w Szlachetnej Paczce wspierają rodziny w potrzebie. Czyż nie są to współcześni Mikołajowie?

Slajd 5:

– Czy znacie inne przykłady ludzi, którzy dzielą się z innymi?

Uczniowie podają przykłady.

Nauczycielka:

– Świetnie – zapamiętajcie je dobrze, jeszcze nam się przydadzą!

Slajd 6:

Pozostaje tłem do dalszej części lekcji jako symbol tematu.

Ćwiczenie 1

Analiza tekstu

Nauczycielka rozdaje karty pracy – załącznik nr 1 z fragmentem legendy „O worku złota”. Uczniowie czytają w parach. Nauczycielka zadaje pytania z karty pracy. Uczniowie omawiają je i zapisują odpowiedzi.

Chętne pary prezentują je klasie.

Komentarz nauczycielki:

– Zwróćcie uwagę, że Święty Mikołaj działał anonimowo – nie szukał pokłasku, chciał tylko poprawić czyjś los. To wartości, które się nie starzeją.

Dyskusja klasowa

Pytania inicjujące:

- W jaki sposób możemy pomagać innym dzisiaj?
- Jakie działania już istnieją?
- Co robimy z jedzeniem, które zostaje w domu?

Oczekiwane odpowiedzi:

- Zbieramy żywność w szkole.
- Organizujemy zbiórki.

– W domu się marnuje.

– Istnieją jadłodzielnie.

Nauczycielka wprowadza temat freeganizmu:

– Istnieją bardziej radykalne formy działania, na przykład freeganizm. Chodzi o styl życia, w którym ludzie odzyskują jedzenie i przedmioty ze śmietników, by sprzeciwić się marnotrawstwu. Jest to forma protestu przeciw nadprodukcji i konsumpcjonizmowi.

Wartości, które za tym stoją:

- ograniczanie wpływu na środowisko,
- solidarność lokalna,
- sprzeciw wobec manipulacji w reklamach.

Pytanie otwarte:

– Co o tym sądzicie? Czy uważacie, że jest to forma współczesnego pomagania? Czy może to podejście wydaje wam się zbyt skrajne?

Ćwiczenie 2

Tworzymy akcję społeczną

Nauczycielka zaprasza uczniów do pracy, mówiąc:

– A teraz wy spróbujcie wcielić się we współczesnych Mikołajów. Wymyślcie w grupach małą, ale konkretną akcję społeczną, która odpowiadałaby na jakąś potrzebę.

Inspiracje:

- „Dziel się śniadaniem” – szkolna lodówka, do której można coś włożyć.
- „Mikołajkowa paczka dla sąsiada” – pomoc osobom starszym.

Uczniowie, działając w parach, mają za zadanie omówić swój pomysł, nadać mu nazwę, wymyślić promujący go slogan i naszkicować plakat

lub plan działania. Następnie opowiadają o swoim pomysle klasie, tak jakby chcieli go zareklamować.

Uczniowie prezentują swoje pomysły.

Nauczycielka podkreśla:

– Widzicie? Nie trzeba być biskupem ani mieć sań, by być jak Mikołaj. Czasem wystarczy życzliwe słowo, pomoc sąsiadowi, podzielenie się kanapką. Każdy z nas może dać coś od siebie.

Zabawa teatralna

Nauczycielka zaprasza chętnych do improwizacji:

– Wyobraźcie sobie, że ktoś wciela się w rolę Mikołaja, ale nie rozdaje prezentów, tylko pomaga: gotuje dla potrzebujących, przynosi zakupy, organizuje zbiórkę. Pokażcie taką scenkę!

Uczniowie, działając w parach, przygotowują etiudy, po czym je prezentują. Nauczycielka wspiera ich pomysłami, a klasa nagradza występujących brawami.

Uwagi ogólne dla nauczycielki:

- Unikaj moralizowania, dawaj przestrzeń na wyrażanie emocji i wątpliwości.
- Zachęcaj do dzielenia się, ale niczego nie wymuszaj.
- Pamiętaj: nie chodzi o perfekcję, tylko o autentyczność i refleksję.

Nie wyrzucaj mnie! – Opowieści z lodówki

Autorka:
Gabriela Konieczna

Przedmiot:
język polski

Grupa wiekowa:
10–14 lat

Czas trwania:
45 minut

Cele (*uczeń potrafi*):

- nadać danej postaci cechy charakteru i stworzyć krótką historię z perspektywy przedmiotu (np. produktu spożywczego),
- stosować opis i narrację w formie miniopowieści,

- wykazać się empatią wobec „bohatera” opowieści,
- współpracować w grupie i dzielić się twórczymi pomysłami w atmosferze akceptacji,
- wskazać sposoby na niemarnowanie jedzenia w szkole i w domu.

Materiały i pomoce dydaktyczne:

- kartoniki/obrazki z produktami spożywczymi (do losowania) – załącznik nr 1,
- kartki papieru (rysowanie postaci + pisanie miniopowieści),
- kredki, flamastry,
- tablica lub flipchart,
- plakat lub arkusz papieru z napisem: „Eko-reguły naszej klasy”,
- spinacz / zszywacz / segregator do stworzenia klasowej książki „Historie z lodówki”.

Opcjonalnie:

- szablon do rysowania postaci (karta pracy – do przygotowania),
- gotowa strona tytułowa do klasowej książki.

Formy i metody pracy:

praca indywidualna i grupowa, działania plastyczne i językowe.

Wprowadzenie

Rozgrzewka – „Misja: uratuj jedzenie!”

Nauczycielka zadaje uczniom pytanie otwierające temat zajęć i pobudzające wyobraźnię:

– Wyobraźcie sobie, że wasz jogurt z plecaka chce, żeby go ktoś uratował. Co by powiedział, gdyby mógł mówić?

Następnie zapisuje odpowiedzi uczniów na tablicy.

Podpowiedzi, które mogą zachęcić uczniów do wypowiedzi:

– Super pomysły! Jogurty, które proszą o ratunek – to brzmi jak początek ciekawej historii!

– Nie bójcie się wymyślać – im śmieszniej, dziwniej albo bardziej dramatycznie, tym lepiej!

– Możecie użyć wyobraźni, pobawić się słowami, a nawet nadać swojemu jogurtowi imię!

Przykładowe wypowiedzi uczniów (jeśli uczniowie nie zaproponują ich sami, nauczycielka może podsunąć kilka pomysłów):

– „Nie zostawiaj mnie na później!”

– „Jeszcze jestem dobry, sprawdź datę!”

– „Dodaj mnie do koktajlu!”

– „Zabierz mnie na drugie śniadanie!”

Ćwiczenie 1

„Bohaterowie z lodówki”

Nauczycielka rozdaje uczniom kartoniki z produktami spożywczymi lub proponuje, by wylosowali je sami bądź też wybrali według własnego uznania.

Uczeń ma za zadanie nadać wybranemu produktowi imię, osobowość i głos. Następnie go narysować i opisać w 2–3 zdaniach.

Nauczycielka przedstawia własny przykład, by pobudzić wyobraźnię uczestników, np.:

– Banek Bananek – wesoły, żółty i bardzo dojrzały. Zawsze stara się być pomocny, ale łatwo go urazić. Nie lubi, gdy nikt nie zwraca na niego uwagi.

Przykładowe postaci:

– Pan Pomidor – elegancki, ale łatwo się psuje.

– Jogurcik Tosia – trochę słodka, ale bardzo lojalna.

– Chlebek Leon – wrażliwy, boi się, że zostanie sucharkiem.

Ćwiczenie 2

„Ocal mnie!”

Nauczycielka mówi:

- Teraz wasz bohater z lodówki opowie swoją historię. Napiszcie w 3–5 zdaniach opowieść, w której:
- wasz bohater miał zostać wyrzucony,
- coś (lub ktoś) go uratował(o),
- produkt zyskał drugie życie.

Przykład dla uczniów:

- Jestem Banek Bananek – radosny i żółciutki. Ktoś zapomniał o mnie w plecaku, więc spędziłem tam samotnie aż trzy dni. Byłem smutny, miękki i myślałem, że to już mój koniec. Na szczęście Ania mnie znalazła i dodała do kompostu. Teraz zasilam ogródek i pomagam rosnać innym owocom. Znowu jestem potrzebny!

Nauczycielka zachęca uczniów do kreatywności i przypomina, że historia może być zabawna, wzruszająca lub zupełnie szalona – ważne, by opowiadała o „drugim życiu” zapomnianego produktu.

Uczniowie piszą własną krótką opowieść o losach swojego bohatera – zgodnie z instrukcjami nauczycielki. Chętni mogą stworzyć rysunek lub krótki komiks ilustrujący historię.

Prezentacje

Nauczycielka zaprasza chętnych do odczytania swoich historii:

- Teraz zapraszam chętnych do podzielenia się swoją historią. Kto chciałby przeczytać opowieść swojego bohatera z lodówki?

Czeka na zgłoszenia, zachęca do kreatywnej prezentacji:

- Jeśli chcecie, możecie nadać swojemu bohaterowi głos – mówcie jak on, dodajcie gesty, mimikę, śmieszne dźwięki.

Chętni uczniowie prezentują swoje opowieści przed klasą.

Po wysłuchaniu kilku historii nauczycielka proponuje uczniom, by wybrali wspólnie te, które wyróżniły się najbardziej. Mamy trzy kategorie:

- najzabawniejsza historia,
- najbardziej „eko” pomysł,
- najbardziej wzruszająca opowieść.

Słuchacze angażują się w ocenianie i wybór historii w poszczególnych kategoriach. Pamiętajcie – nie chodzi o wygraną, tylko o dobrą zabawę i docenienie ciekawych pomysłów! Po prezentacjach nauczycielka podsumowuje:

- Świetna robota! Wasze historie były naprawdę pomysłowe, zabawne i czasem nawet poruszające.

Podsumowanie

Nauczycielka pyta:

- W jaki sposób możemy stać się bohaterami dla naszego jedzenia, zarówno w domu, jak i w szkole?”

Zapisuje odpowiedzi uczniów na plakacie pt. „Eko-reguły naszej klasy”. Plakat można później powiesić na gazecie ściennej.

Uczniowie podają pomysły na niemarnowanie jedzenia, np.:

- zabieranie resztek do domu,
- dzielenie się jedzeniem z kolegami,
- planowanie posiłków z rodzicami,
- używanie produktów „do końca”.

Nauczycielka dziękuje uczniom za zaangażowanie i podkreśla, że chciałaby, aby wykazywali się podobną kreatywnością i uważnością również na co dzień – nie tylko w klasie, ale i w domu, szczególnie w kwestii niemarnowania jedzenia.

**Dodatkowo – materiał do kontynuacji – książka klasowa
„Historie z lodówki”**

Po zajęciach nauczycielka zbiera prace uczniów i łączy je w klasową książkę – np. za pomocą spinacza lub przy użyciu segregatora. Można dodać:

- stronę tytułową,
- spis treści,
- informacje o autorach.

Taka forma podsumowania wzmocni u dzieci poczucie sprawczości i może być świetną pamiątką z całego projektu.

Share your food, share a meal. London's zero-waste practices

Autorka:
Milena Ślosarz

Grupa wiekowa:
13-14 lat

Przedmiot:
język angielski

Czas trwania:
45 min

Cele :

Wiedza związana z tematyką niemarnowania żywności:

- Ecology & English culture: uczeń zapoznaje się z ideą lodówek społecznych, poznaje praktyki „food sharing” i „community eating” na przykładzie inicjatyw lokalnych podejmowanych w Londynie.

Wiedza i umiejętności z zakresu języka angielskiego:

- Vocabulary: uczeń poznaje słownictwo angielskie związane z tematyką niemarnowania jedzenia i „food sharing”.
- Listening: uczeń praktykuje słuchanie ze zrozumieniem.
- Speaking & vocabulary: uczeń ćwiczy umiejętność instruowania kogoś w języku angielskim, jak dojść do określonego miejsca (giving directions) na przykładzie praktycznej sytuacji społecznej.

Materiały i pomoce dydaktyczne:

- platforma Answer Garden (www.answergarden.ch)
- nagranie audio,
- karty pracy:
 - * załącznik nr 1: „Karta pracy – język angielski”,
 - * załącznik nr 2: „Mapa A”,
 - * załącznik nr 3: „Mapa B”,
- transkrypcja tekstu.

Formy i metody pracy

- burza mózgów,
- dyskusja,
- praca indywidualna,
- praca w parach.

Wprowadzenie

What is zero waste?

Nauczycielka rozpoczyna zajęcia od zadania uczniom pytania:

- How do you understand „zero-waste”?

- What words are associated with zero-waste in the kitchen?

Uczniowie wpisują słowa po angielsku, korzystając z narzędzia Answer Garden (www.answergarden.ch). Ich odpowiedzi pojawiają się na tablicy interaktywnej. Alternatywnie mogą zapisywać słowa na tablicy.

Następnie, nauczycielka pyta uczniów:

- Why did you choose your word?
- How can we avoid food waste?
- How do you practise zero-waste in the kitchen? How do your friends/family practise it?

Dla ułatwienia, nauczycielka może zapisać pytania na tablicy. Chętni uczniowie odpowiadają na pytania po angielsku na forum klasy.

Ćwiczenie 1

Słuchowisko

Nauczycielka rozdaje uczniom karty pracy i omawia ich zawartość.

Załącznik nr 1: „Karta pracy – język angielski”

Pracując w parach, uczniowie mają za zadanie dopasować słowa w języku angielskim do ich polskich definicji. Nauczycielka odczytuje poprawnie sparowane słowa.

Uczniowie zapoznają się ze zdaniem dotyczącym słuchowiska: prawda/fałsz oraz A, B lub C. Następnie nauczycielka odtwarza dwa razy nagranie audio, na którym bohaterka Sara opowiada o swoich praktykach niemarnowania jedzenia. Zadaniem uczniów jest znalezienie poprawnych odpowiedzi w zdaniach prawda/fałsz oraz A, B lub C.

Odpowiedzi do zdań prawda/fałsz, a, b, c:

1. fałsz
2. prawda
3. C
4. B
5. B

Nauczycielka omawia poprawne odpowiedzi i pokazuje uczniom transkrypcję tekstu (rozdając każdemu z nich wydrukowany tekst), po czym omawia słówka, które są dla uczniów niezrozumiałe.

Ćwiczenie 2

Find the fridge

Uczniowie pracują, wykorzystując zamieszczone na kartach pracy mapki z uliczkami oraz zaznaczonymi pinezkami punktem startowym i lodówkami społecznymi w Londynie. Uczniowie pracują w parach. Każdy uczeń z pary dostaje na kartach pracy dwie mapki – jedna z nich bez zaznaczonej lodówki społecznej, druga z oznaczeniem. Jedna osoba z pary otrzymuje wersję map A, druga osoba – wersję B. Uczniowie, którzy otrzymali wersję A, pytają o drogę do lodówki jako pierwsi (pracując na mapce pierwszej). Następnie następuje zamiana ról i uczniowie pracują na mapce drugiej. Zadaniem osoby, która poszukuje lodówki, jest jej właściwe oznaczenie na mapie.

Uczniowie mogą korzystać z zawartych na kartach pracy sformułowań pomocniczych odnoszących się do wskazywania drogi.

Dodatkowe informacje dla nauczycieli

Information about the charity canteens, including Tooting Canteen:
<https://www.be-enriched.org/canteens>

Information about The Story Garden: <https://www.globalgeneration.org>.

[uk/our-gardens/story-garden](https://www.globalgeneration.org/our-gardens/story-garden)

What is a community fridge?

A community fridge is a fridge placed in a public space so that everyone has access to it. Everyone can deposit food products there, such as vegetables, fruits, excess dinner, dairy products etc. The products must be fresh and not out-of-date. Anyone can take from the community fridge free of charge what is in it.

Community fridge network in England:

https://communityfridgemap.org.uk/51.456263849817816,-0.16186546308625793?q=Creggan+Country+Park+Community+Fridge+&d=&filters=fresh_produce%2Cfrozen_food%2Ccupboard_items

Praktyczne podpowiedzi dla nauczycieli: jak zbierać informację zwrotną z wykorzystaniem aplikacji AnswerGarden: <https://bit.ly/2Tb82Mg>

Źródła:

Brigida Marovelli, Cooking and eating together in London: Food sharing initiatives as collective spaces of encounter, „Geoforum” 2019, nr 99, s. 190–201. <https://doi.org/10.1016/j.geoforum.2018.09.006>

NOTATKI:

**Materiał edukacyjny do użytku
nieodpłatnego**

Projekt edukacyjny
Ekomisja w podstawówkach

Redakcja
Agnieszka Hatowska

Wydawca
Federacja Polskich Banków Żywności

Partner projektu
LIDL

Banki Żywności

